

ל"ז ע"ב

הנושא = האם סלע בסתם משנה הוא סלע מדינה או סלע צורי

הקדמה: כדי להבין את הסוגיא כריך להקדים שהוא בנוי ע"פ יסוד שדרכך כלל המשנה אינה מבארת ע"פ דוגמא של חיי מטבעות. בנוסף יש לדעת שלעניין הסוגיא שלנו יש מעלה של סלע מדינה לעומת סלע צורי, שבסלע מדינה שהוא חזי זוז, ממילא יש מטבע שהוא חזי זוז, אבל במקומות שסלע הוא סלע צורי¹, אין מטבע שהוא חזי זוז, וחזי זוז נקרא חזי זוז. הגמ' מבארת שלכאן אפשר להביא ראיה מהמשנה שלנו שסחם סלע הוא סלע צורי, מכיוון שבדוגמא האחרונה של המשנה אנו מביאים את המעשה בפור שנגח ג' פעמים, וממילא התולאה הוא כלהלן:

מזיק מקבל	ניזק ראשון מקבל	ניזק שני מקבל	ניזק שלישי מקבל	
100	100			הזיק פעם ראשון
50	50	100		הזיק פעם שני
25	25	50	100	הזיק פעם שלישי
דינר	דינר		מנה	

ואם סחם סלע הוא סלע צורי, וממילא אם היה דוגמא של נגיחה רביעית, היתה התולאה כלהלן:

מזיק מקבל	ניזק ראשון מקבל	ניזק שני מקבל	ניזק שלישי מקבל	ניזק רביעי
100	100			הזיק פעם ראשון
50	50	100		הזיק פעם שני
25	25	50	100	הזיק פעם שלישי
12.5	12.5	25	50	הזיק פעם רביעי

וטעם הדבר שאכל המזיק וניזק ראשון אנו אומרים 12 וחזי, מכיוון שאין מטבע על חזי זוז, וממילא לפי"ז גם מובן מדוע המשנה אינו מביאה דוגמא של נגיחה רביעית, מכיוון שאין הדרכך של המשנה להביא דוגמאות של חיי מטבעות. אבל אם סחם סלע, הוא סלע מדינה, ממילא היה אפשר להביא גם דוגמא של נגיחה רביעית, ויהיה בה מטבע שלם:

מזיק מקבל	ניזק ראשון מקבל	ניזק שני מקבל	ניזק שלישי מקבל	ניזק רביעי
100	100			הזיק פעם ראשון
50	50	100		הזיק פעם שני
25	25	50	100	הזיק פעם שלישי
1 סלע מדינה	12 זוז	25	50	הזיק פעם רביעי

והיות שראינו שהמשנה אינה מביאה דוגמא של נגיחה רביעית, א"כ לכאן ניתן לפשוט מהמשנה שסחם סלע הוא סלע צורי. ונדחה: כי יתכן שסחם סלע הוא סלע מדינה, ומ"מ אין חובה להביא דוגמא רביעית, כי הנושא מובן גם בג' נגיחות, ואין המשנה חייבת להאריך בדוגמאות².

¹ וסלע צורי עצמו הוא 4 זוז.

² אמנם ג' נגיחות היו מוכרחים להביא, כדי להראות שאין המותר מתחלק לכולם בשווה, אבל אין צורך להביא יותר מג' נגיחות כי העניין כבר מובן.